

30 Ekim 2024

Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinin Yatırım Yükümlülüğü

5746 sayılı Kanununun 3'üncü maddesinin on dördüncü fıkrası aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

"1/1/2022 tarihinden itibaren 3 üncü madde kapsamında yıllık beyanname üzerinden yararlanılan indirim tutarı 2.000.000 Türk lirası ve üzerinde olan kurumlar vergisi mükellefleri tarafından, bu tutarın yüzde üçü pasifte geçici bir hesaba aktarılır. Bu fıkra kapsamında aktarılması gereken tutar yükümlülüğü, yıllık bazda 100.000.000 Türk lirası ile sınırlıdır. Bu tutarın, geçici hesabın olduğu yılın sonuna kadar Türkiye'de yerleşik girişimcilere yatırım yapmak üzere kurulmuş girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması veya girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ya da 4691 sayılı Kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan girişimcilere sermaye olarak konulması şarttır. Söz konusu tutarın ilgili yılın sonuna kadar aktarılmaması durumunda, bu Kanun kapsamında yıllık beyanname üzerinden indirim konusu yapılan tutarın yüzde yirmisi, ilgili yılda yararlanılan Ar-Ge indirimine konu edilemez. Bu tutar nedeniyle zamanında alınmayan vergiler vergi ziyai cezası uygulanmaksızın tarh edilir. Cumhurbaşkanı bu fıkroda yer alan tutar ve oranları birlikte ya da ayrı ayrı sifira kadar indirmeye, beş katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir."

Söz konusu Kanun maddesi uyarınca, yıllık kurumlar vergisi beyanamesi üzerinden indirim konusu yapılan tutarın %3'lük kısmı yatırım yükümlülüğüne tabi tutulmuştur. Bu yükümlülüğe ilişkin ayrıntılı açıklamalar aşağıda maddeler halinde yapılmıştır.¹

1- Söz konusu yatırım yükümlülüğünün oluşması için 5746 sayılı Kanun kapsamında indirim konusu yapılan Ar-Ge ve tasarım indirimi tutarının, 2.000.000 TL ve üzerinde olması gerekir. İlgili yıl beyannamesinde indirim konusu yapılan tutar 2.000.000 TL altında ise yatırım yükümlülüğü oluşmayacaktır. Kazanç yetersizliği sebebiyle kurumlar vergisi beyannamesinde indirim konusu yapılamayan tutar, yapıldığı yılın tutarında dikkate alınacaktır.

2- Yatırım yükümlülüğü tutarı yıllık beyanname üzerinden 5746 sayılı Kanun kapsamında yararlanılan Ar-Ge ve tasarım indirimi tutarının %3 kısmı kadardır. Ancak aktarılması gereken tutar yükümlülüğü, yıllık bazda 100.000.000 TL ile sınırlıdır.

3- Bu %3'lük kısım pasifte geçici bir hesaba aktarılır ve geçici hesabın olduğu yılın sonuna kadar yatırım yapılması şarttır.

Bilgener Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.

Buyaka İş Merkezi
Kule: 2 No: 22
34771 Ümraniye/ İstanbul

+90 216 651 4 651
info@bilgener.com
bilgener.com

Bilgener sahip olduğu yerel uzmanlığı, faaliyete başladığı 1995 yılından beri kazandığı tecrübe ile ahenkli bir şekilde birleştiren Türkiye'nin öncü profesyonel hizmetler sağlayıcı grubudur.

Bilgener'in temel hedefi; Türkiye'de faaliyette bulunan yerel ve global girişimcilerin operasyonel olarak ihtiyaç duydukları üst düzey vergi, denetim ve danışmanlık hizmetlerini tek bir noktadan sunmak suretiyle işlerini daha verimli ve sağlıklı bir şekilde yürütmelerine yardımcı olmaktır.

Bilgener, müşterilerinin sınır ötesi muhasebe, denetim, vergi ve danışmanlık ihtiyaçlarına hizmet eden lider profesyonel hizmet firmalarının oluşturduğu Londra merkezli uluslararası bir birlik olan Morison Global'in 2002 yılından beri Türkiye bağımsız üyesidir.

Yazar:
Abdullah BAYRAK
Yeminli Mali Müşavir

¹ Adana Vergi Dairesi Başkanlığının 02.05.2023 tarih ve E-19341373-125[ÖZELGE-2022/16]-44120 sayılı Özelgesi'nde, Tasarım Merkezi sahibi kurumlar vergisi mükelleflerinin de bu yatırım yükümlülüğüne tabi olduğu ifade edilmiştir.

4- Yatırımın Türkiye’de yerleşik girişimcilere yatırım yapmak üzere kurulmuş girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması veya girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ya da 4691 sayılı Kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan girişimcilere sermaye olarak konulması gerekir.

5- Söz konusu tutarın ilgili yılın sonuna kadar aktarılmaması durumunda, 5746 sayılı Kanun kapsamında yıllık beyanname üzerinden indirim konusu yapılan tutarın %20’si, ilgili yılda yararlanılan Ar-Ge ve tasarım indirimine konu edilemez. Bu tutar nedeniyle zamanında alınmayan vergiler vergi ziyai cezası uygulanmaksızın tarh edilir.

6- Bu düzenleme kapsamında olan mükelleflerin, şartları sağlamaları halinde 5520 sayılı Kanununun 10/1-g ve 4691 sayılı Kanunun geçici 4’üncü maddeleri ile 5520 sayılı Kanununun 5/1-a maddesinde belirtilen avantajlardan yararlanmasında bir engel bulunmamaktadır.

Örnek: Ar-Ge/Tasarım Merkezi sahibi (A) Ltd. Şti.’nin farklı kurum kazancı durumundaki 2023 yılı yatırım yükümlülüğü aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

	1. Durum	2. Durum
2023 Yılı Kurum Kazancı (A)	3.000.000 (Kar)	-1.000.000 (Zarar)
2023 Yılı Ar-Ge ve Tasarım İndirimi (B)	1.500.000	1.500.000
Önceki Yıldan Devrolunan Ar-Ge ve Tasarım İndirimi (C)	500.000	500.000
2023 Yılında İndirim Konusu Yapılan Toplam Ar-Ge ve Tasarım İndirimi (D)	2.000.000	-
Sonraki Yıla Devrolunan Ar-Ge ve Tasarım İndirimi (E)	-	2.000.000
2023 Yılı Kurumlar Vergisi Matrahı (F)	1.000.000	-
2023 Yılı Yatırım Yükümlülüğü Tutarı (G=D*%3)	60.000	-

Muhasebe Kayıtları

Ar-Ge/Tasarım Merkezi sahibi (A) Ltd. Şti., 2023 yılı yıllık kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden 2.000.000 TL tutarında Ar-Ge ve tasarım indirimini kurum kazancından indirim konusu yapmıştır. Bu kapsamda, işletmenin %3'lük (60.000=2.000.000*%3) yatırım yükümlülüğüne ilişkin yevmiye kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

Yatırım yükümlülük tutarının geçici hesaba alınması

570- Geçmiş Yıllar Karları	60.000,00
549- Özel Fonlar	60.000,00
-549.01- Özel Fonlar- 5746 sayılı Kanun Yatırım Yükümlülüğü	60.000,00

Yatırım yükümlülüğün yerine getirilmesi

240- Bağlı Menkul Kıymetler/ 242- İştirakler	60.000,00
- 240.01/ 242.01- 5746 sayılı Kanun Yatırım Yükümlülüğü	60.000,00
102- Bankalar	60.000,00

Saygılarımızla,

BİLGENER